

OPRAVDOVÝ
KREŠŤAN
 POLITICKÝ A SPOLOČENSKÝ TÝŽDENNÍK
 LUDOVÁ PRÍLOHA „SLOVENSKÝCH NOVÍN“.

Predplatná cena:
 Na celý rok . . . . . 2 zl. — kr.
 Na pol roka . . . . . 1 „ — „
 Na štvrt roka . . . . . — 50 „
 Jednotlivé číslo 3 kr.

Vychodí každú nedeľu.

Zodpovedný redaktor a vydavateľ:
VIKTOR HORNYÁNSZKY.

Redakcia a vydavateľstvo: V Budapešti,
 VI. okr., Aradi-utca 14.

Sem sa majú posielat predplatky a dopisy.
 Nevyplatené listy sa neprijímajú.

List starej mame.

Hanba a posmech.

Primeranejší názov článku to-
 muto dať nevieme. Lebo
 skutočne hanba a posmech je,
 čo vykonal páter Lepsényi, krá-
 jinský vyslanec, katolícky kňaz
 a redaktor «Kresťana» a «Ma-
 gyar Néplapu.» Česť krajinských
 vyslancov dosiaľ nikto škaredšie
 nepotupil, hodnosť kňazskú ni-
 kto viac nezašpinil, jako práve
 Mikuláš Lepsényi.

Mnoho tlačových pravôt sa
 odbavilo v Uhorsku, ale málo
 sa tak smutne zakončilo, jako
 pravota, ktorú štátne zastupi-
 telstvo bolo pozdvihlo proti ča-
 sopisu «Magyar Néplap» pre člá-
 nok «lekcia kr. fiškalátom.»

Pisateľ tohoto článku osobnú
 česť úradníkov kráľ. fiškalátov surove napadol, tvrdiac
 o nich, že kráľovských fiškálov podplácajú židia a že
 kr. fiškáli za peniaze napádajú kresťanstvo. Tvrdí, že
 zápach peňazí preniká už aj do úradov atď.

Za tieto neslýchané urážky pozdvihol budapešťiansky
 hlavný kráľovský fiškalát pravotu pre pomlúvanie proti
 «Magyar Néplapu.» Zodpovedný redaktor «Magyar Né-
 plapu» Mikuláš Lepsényi vyšetrojúcemu sudcovi povedal,
 že článok písal novinkár Gašpar Zarándy, ktorý aj pre-
 vzal na seba zodpovednosť. Prišiel deň pojednávania,
 bolo to 18. tohoto mesiaca.

Porota bola zostavená zo samých kresťanov, tedy
 Lepsényim tak nenávidených židov tam nebolo, súdili
 len sami kresťania. Obžalobu viedol sám hlavný krá-
 ľovský fiškál Eugen Hammersberg, tedy tiež nie žid.
 Predsedal Lev Zsitvay, kuriálny sudca a hlasovací su-
 dcovia boli Koloman Cseke a Peter Agorasztó, z ktorých

tiež nenie ani jedon žid. Tedy jak porótcí tak aj sudcovia boli sami kresťania.

Pojednávanie započalo sa vypočutím Gašpara Zarándyho, o ktorom Lepsényi tvrdil, že
 on písal obžalovaný článok a ktorý pred vyšetrojúcim sudcom sám soznal, že ho on písal a

prevzal aj zodpovednosť na seba. Pri pojednávaní jedno za druhým nasledovali také prekvapenia, o ktorých náš statočný slovenský ľud nemal dosiaľ ani poňatia, ani sa mu len nesnívalo, žeby sa katolícky kňaz, ktorý je spolu aj krajinským vyslancom a redaktorom časopisu, mohol dopustiť takej surovej podlosti, kakej sa musel priznať Mikuláš Lepsényi, zodpovedný redaktor «Kresfana,» ktorému je každý liberálne smýšľajúci človek «sberbou, bagážou, židovským smradom atď.»

Ale nepredchytajme si.

Na otázku predsedu kráľovskej súdnej stolice Leva Zsitvayho Gašpar Zarándy tajil, že on písal článok «Lekcia kr. fiškálátom» uverejnený v časopise «Magyar Néplap.» Obžalovaný rozpovedal, že ho Lepsényi prosil, aby prevzal na seba zodpovednosť za obžalovaný článok. Zarándy ale tvrdí, že on článok nepísal, že rukopis, ktorý bol zadaný vyšetrojúcemu sudcovi on písal síce, ale po vyjdení článku vtedy, keď kráľ. fiškálát pozdvihol proti tomuže pravotu. On tento článok odpísal z časopisu, na čo má aj dvoch svedkov. Zodpovednosť prevzal na seba z priateľskosti.

Za tým boli vypočutí dvaja svedkovia, ktorí svedčili, že Gašpar Zarándy v jednej kaviarni pred nimi spísal zažalovaný otázny článok po jeho uverejnení.

Príšiel rad na *vypočutie Mikuláša Lepsényiho*. Predseda sédrie vyzval ho, aby svedčil, čo je pravda z toho, čo hovoril Gašpar Zarándy. Lepsényi viackrát odoprel vysvetlenie, až konečne po dlhšom dopytovaní sa, a upozornení, že tvrdoblavosť jeho môže mať veľmi ťažké a smutné následky, soznal, že článok nepísal Zarándy. Na toto soznanie sám predseda kráľovskej sédrie nasledujúce slová upravil na Lepsényiho: «Skutočne kresťanská vec, nevinného človeka chciem dať zavreť.»

Ale ešte ani teraz sme nie u konca prekvapení. Najväčšie prekvapenie ešte len teraz príde. Predseda sédrie doliehal na Lepsényiho, aby tedy povedal, kto písal otázny článok. **A tu Mikuláš Lepsényi soznal že zažalovaný článok on písal,** čo chcel aj prisahou potvrdiť.

Po tomto skutočne neočakávanom soznaní spýtal sa predseda: «Tedy čo ste pred vyšetrojúcim sudcom soznal, to je všetko nepravda?»

Lepsényi: «To nezodpovedá pravde.»

Prv než by sme prešli na obžalujúcu reč kr. hlavného fiškála, aby ju ct. čitatelia lepšie mohli porozumeť, musíme hlbšie vysvetliť tú podlosť, kakej sa Mikuláš Lepsényi, *katolícky kňaz*, krajinský vyslanec a zodpovedný redaktor «Kresfana» dopustil pri tejto pravote.

Vyšetrojúcemu sudcovi povedal, že zažalovaný článok písal Gašpar Zarándy a aj zadal rukopis, lenže nie pôvodný, lež ten, ktorý písal bol Zarándy v jednej kaviarni vtedy, keď už bola obžaloba zadaná, bol to tedy padelaný, falošný rukopis. Lepsényi keď toto vyšetrojúcemu sudcovi hovoril a keď mu dal rukopis, **vedel, že cigáni, vedel, že dáva padelaný, falošný rukopis.** A prečo cigáni vyšetrojúcemu sudcovi, prečo mu dal falošný rukopis? Aby oklamal sédriu, aby oklamal kráľovský súd, asíce preto ho chcel oklamať, žeby týmto spôsobom mohol ujsť trestu Zarándy, ktorý udajne článok nepísal, lež len z priateľskosti zodpovednosť vzal sám na seba, a ujsť mohol trestu aj ten, kto zažalovaný článok skutočne písal, tedy dľa vlastného soznanie Mikuláš Lepsényi.

Prefikáný a všetkými masami mastený Lepsényi takto si to premyslel. Za pôvodcu článku udám Gašpara Zarándyho a aj zadam rukopis, avšak po predku sa postarám o to, aby som mal svedkov, že tento rukopis písal Zarándy len vtedy, keď článok už dávno vyšiel v časopise. Vyšetrujúci sudca toto uverí, a tak obžaloba bude zadaná proti Zarándymu. Pri pojednávaní Zarándy bude tajiť, že článok on písal, svedkami dokáže, že rukopis písal v jednej kaviarni vtedy, keď článok bol už zažalovaný, tedy je falošný rukopis. Dokáže sa tedy, že Zarándy článok nepísal, a tak ho ani nemôžu odsúdiť. Keď sa budú dozvedieť, kto tedy písal článok, Lepsényi povie že on. Toto — tak si myslel — môže smelo povedať, lebo stať sa mu nemôže nič, pokiaľ súd proti nemu nemôže už viac obžalobu pozdvihnúť, lebo uplynul čas, behom ktorého možno obžalobu pozdvihnúť. — Tak bola vymyslená táto hnusná a hanebná hra, ktorou chcel Lepsényi oklamať kráľovský súd a ujsť dobre zaslúženému trestu.

Tento raz sa ale tento hnusný skutok nevydaril.

Keď sa Lepsényi priznal, že zažalovaný článok on písal, prišiel rad na reč kráľovského hlavného fiškála.

Eugen Hammersberg, kráľovský hlavný fiškál vo svojej reči medzi iným povedal nasledujúce: «Musím sa zaoberať s otázkou, kto písal otázny článok. Napriek tomu, že obžalovaný Gašpar Zarándy teraz tají to soznanie, že on písal ten článok a toto sa usiloval svedkami dokázať, ba Lepsényi prevzal na seba, že on písal ten článok; predseda musím pri tom zostať, že pôvodcom článku je Zarándy a toto si držím za povinnosť aj odvodniť.»

Obžalovaný (Gašpar Zarándy) pred vyšetrojúcim sudcom osvedčil, že prevezme na seba zodpovednosť, a že obranu prednesie pred porotou. Aj Lepsényi udal za pisateľa článku Za-

rándyho a aj o rukopise tvrdil, že tenže písal Zarándy. Dnes ale vysvitlo, že tento rukopis bol neskoršie písaný, len po vyjdení článku. A toto všetko prečo sa stalo? Títo páni z vypočítavosti vyčkali čas zastarania, do týchto čias tajili, kto je pôvodcom, lebo vedeli, že neskoršie už nie je možné viac na zodpovednosť ťahať opravdového pôvodcu.

Hlavný kráľovský fiškál takto hovorí ďalej, že je on toho presvedčenia, že aj pôvodný rukopis písal Zarándy a len prislúhovanie pravdy chceli zaviesť, počítajúc na to, že porotci ľahko uveria toto klamstvo.

Ale porotci toto klamstvo neuverili, lež väčšinou hlasov uznali za pôvodcu článku Zarándyho, tak tiež väčšinou hlasov vypovedali, že v článku nachádza sa urazenie cti a kráľovský súd na základe tohoto výroku odsúdil Zarándyho na trojmesačný žalár a na 600 zlatých pokuty.

Takto sa skončila táto pravota, ktorá je večnou hanbou nieten pre Lepsényiho, lež aj pre celú ľudovú stranu.

Prv, než by sme článok tento dokončili, povieme aj svoju mienku, jako smýšľame o pánu Lepsényimu, ktorý sa nehanbil verejne cigániť pred kráľovským súdom a toto cigánstvo bol prinútený aj soznať, následkom čoho ho kráľovský súd vyhlásil za takého, ktorého nemožno na prísahu pustiť, lebo mu nemožno verif. — Kňazovi nedovoliť prisahať!

Milí rodáci! hľa, takýto človek, ktorý verejne cigáni pred kráľovským súdom, vydáva «Krešťana.» Mikuláš Lepsényi, kňaz a krajinský vyslanec nehanbil sa cigániť do očí kráľovskému sudcovi, ačkoľvek vedel, že toto cigánstvo musí vyjsť na javo. Jako by necigániť vám milí rodáci, kde vie, že cigánstva tieto zostanú skrytými pred všetkými tými, ktorí okrem «Krešťana» iný časopis nečítajú. Milí rodáci! taký človek, ktorému sám predseda musí povedať: «to je tedy kresťanský skutok nevinného chcieť dať zavrieť,» učí vás kresťanskej láske; Mikuláš Lepsényi dokázal sa byť pri tomto pojednávaní skutočne pohanom, neznajúcim lásku a on vám chce držať prednášky o slušnosti a o cti?

Mikuláš Lepsényi chce držať prednášky liberálom o statočnosti, o kresťanskej láske? Mikuláš Lepsényi sa opováži písať v svojom časopise, že sú liberáli: sbor najpodlejších ľudí na svete, ktorí nemajú ani citu, ani náboženstva, ani viery, ani rozvaživosti, ktorí vedia kmániť, klamať, cigániť; ktorí stá a stá, tisíce privádzajú o chlieb, o dobrobyt ich. Takéto niečo sa opováži písať v svojom časopise Mikuláš Lepsényi, ten Lepsényi, ktorý pred celým svetom musel soznať, že cigáni, že klame preto, aby zaviedol prislúhovanie pravdy.

Milí rodáci, či nenapľujete na časopis takého človeka, jako je Lepsényi? Lutujeme kňazský stav, že má v lone svojom takého člena jako je Mikuláš Lepsényi! a lutujeme tých Slovákov, ktorí jeho časopis čítajú!

Slovo k rodákam.

Statočné, bohabojné a pravdomluvné duše slovenské pozorne si prečítajte tieto riadky. A prečítajte ich aj dobrým ženičkám vašim, menovite tým, ktoré «Krešťana» za písmo sväté držia preto, že ho kňaz páter Lepsényi píše. Jestli kedy, tak teraz máte príležitosť poznať toho panáka, ktorý ku svojmu osobnému prospechu ku všetkému je odhodlaný; ktorý bez hanby a studu bárs čoho sa dopustí, len aby to osoh donášalo. Tento podivný kňaz vymodlikal si osvobodenie od plnenia kňazských povinností na roky sa vzfahujúce, že on tak na poli novinárstva cirkvi svojej väčšie služby preukáže. Predstavený jeho mu to ľahkovážne dovolil, a páter Lepsényi začal kšeftovať novinami i sklepom. Jestli ale aj v sklepe takých klamstvi sa dopúšťa, ako v novinárstve, nech Pán Boh uchová konsumové spolky od jeho ústredného skladu.

Aby ste ale videli, že mu neublížujeme, a o ňom pravdu, bárs aj smutnú pravdu hovoríme, rozpoviem vám na krátce, čo sa naňho najnovšie dokázalo. — To viete, rodáci moji, že také previnenia, ktoré sa verejnosti, všeobecnosti týkajú, tie nepotrebuje pri trestných súdoch jednotlivec žalovať, ale robia to štátne fiškality. Oni z toho nemajú ani osohu ani škody, len ustávajú a prácu, ale je to ich úradná povinnosť. Na to sú ustanovení a za to sú platení. Že ľudari všeobecne sa usilovali ľud búriť, huckať, preto nie div, že štátne fiškality viac ráz museli proti nim úradne pokračovať. Ale k čomu že by bol Pán Boh obdaril rozumom Lepsényiho? Snáď aby ľud v náboženstve vyučoval, vo viere utvrdzoval a v dobrých mravoch upevňoval? Horkýže, veď by ináčej bol zostal kaplánom a plnil by službu kňazskú. Oj nie, jeho jezuitský rozum hnal ho ta, kde môže mnoho nashanobiť a klamnú figlu prevádzať. S neočatou smelosťou špintal a búril vo svojich mizerných plátkoch, po predku si ale vykumštoval, ako prekabáti trestný zákon. O poctivosť, statočnosť a kňazský svoj stav sa pravda pri tom nevelmi nestaral. — Stalo sa raz minulej jari, že jeden jeho privrženec menom Elek Bakos pod svojím menom poburujúci článok vydal v novinách Lepsényiho, a keď ho štátny fiškál vzal pod obžalobu a pred porotu postavil, povedali, že článok ten písal syn starého Bakosa, ktorý sa tiež Elekom menuje. Porota videla, že nezralé

chlapčisko, študentik sotva mohol byť pôvodcom toho článku, preto chlapca oslobodila. A čo urobil pán páter? Na miesto toho, žeby sa bol za svoj podvodný skutok stydil a pokánie robil, ešte jemu bolo na vrchu. Napísal ohyzdný článok pod názvom: «Lekcia štátnemu fiškalátu,» v ktorom čestný a ctihodný tento úradný stav čím najpodlejšie napádal a urážal. Keď štátny fiškál pre článok tento žalobu pozdvihol, čujte čo urobil Lepsényi, kňaz katolícky? Najal si za peniaze novinkára, istého Zarándyho, aby pred svedkami článok tento z tlačených novín odpísal, potom ho sám zababral, aby sa zdalo, že ho v tlačiarňi sadzači v rukách mali, úpravu, ako má byť tlačený sám naň načarbal, a potom ho dal vyšetrujúcemu sudcovi s tým, že pôvodca jeho je Zarándy. Toto ale bolo cigáňstvo, klam a podvod, a to sa aj pred porotným súdom dokázalo. Obarený v cigáňstve chytený pán páter priznal sa potom, že vraj ten ohyzdný článok on sám písal. A viete, prečo to urobil? Preto, aby zas Zarándyho z blata vytiahol, čo sa mu ale nepodarilo, jako to vysvitá z prvého článku, a preto lebo vedel, že on už viac trestaným byť nemôže. Bol ale predsa potrestaný a to tak, ako kňaza ani väčšmi trestať nemožno. Trestný súd vidiac totiž, že páter a ablegát ľudársky pred vyšetrujúcim sudcom luhal, k tomu sám sa priznal, viac iným jeho tvrdeniam viery nedal a nedovolil mu na svedoctvo jeho prísahu složiť. A človek tento sa ešte na svet ukáže, ešte pôjde do zákonodarskej siene, ešte chce ľud vo vyznaní viesť, ešte chce, aby konsumy v jeho hlavnomestskom sklade kupovali? On má dosť neočatosti k tomu, no my veríme, že náš dobrý ľud poznajúc ho, zavrhneme ním navždy.

Veru zvedaví sme, či ho úcty a ctihodní katolícki kňazovia i naďalej za svojho brata považovať budú?

Zvedaví sme, či sa najde taký obmedzený človek, ktorý by povedal, že my tým, že sme škaredosť Lepsényiho odhalili, kňazov napádame? Úfame sa, že nie. Celé naše účinkovanie ta smeruje, aby sme u ľudu úctu a vážnosť stavu kňazského udržali, upevnili, znásobnili. Máme ale pred očima opravdových kňazov. Keď takých, ako sú Lepsényi, Rojko, Žilinský a tým podobní, ostrejšie napadneme, nerobíme to proti ich osobám a tým menej proti ich stavu, ale vzfahuje sa to na ich bohaprázdne skutky, a presvedčení sme, že tým i náboženstvu i stavu kňazskému väčšiu službu preukazujeme, ako tí spolukňazovia, ktorí hnusné a podlé pokračovania tamtých zatracujú sice, ale sa proti nim ani neozvú. Áno, my to očakávame od vlasteneckých a svätému svojmu povolaniu verne slúžiacich kňazov, aby vypovedali spoločnosť tým, ktorí úctu celého stavu tupia a kazia,

Očakávame od nich, od úctyhodných, aby sa s naničhodníkami nestotožňovali, ale aby nimi tak verejne opovrhli, ako to my a s nami všetci poctiví a statoční ľudia robia

Pravdomil.

POLITICKÉ ZPRÁVY.

Naša zahraničná politika. Počas zasadania delegáci minister zahraničia zvykol vždy podrobnú zpravu podať o tom, jakú politiku sprevádza naša monarchia oprot iným štátom, taktiež aj o tom zvykol zpravu podať, jako sa chovala naša monarchia pri tých politických udalostach, ktoré sa udaly od zasedania posledných delegácií.

Gróf Goluchovski predniesol svoju zpravu o našej zahraničnej politike 20. novembra, keď byly pojednávane výdavky ministerstva zahraničia.

Politické udalosti začal s tým, že rozpovedal, čo spravila Európa, aby potlačila minuloročné povstanie na ostrove Kréte. Jahnáhle povstala vzbura na ostrove, naša monarchia hneď odporúčala, aby ostrov bol morskými loďami tak zavrený, žeby ta nemohli ani Gréci, ani Turci vojsko dopravovať. Anglicko bolo zprvu proti tomuto zavreniu ostrova, neskoršie avšak europejské veľmoci musely predsa zabrániť dopravovanie vojska na ostrov, lenže bolo už pozde, lebo vtedy už vypukla otvorená vojna medzi Tureckom a Gréckom. Že po vypuknutí vojny medzi Tureckom a Gréckom nechtyly sa zbrane aj iné národy na Balkáne, to je zásluhou hlavne našej monarchie a Ruska. Ani naša monarchia, ani Rusko netrpeli sme žiadne hýbanie sa balkánskych národov a tak Gréci sami bojovali proti Turecku. Gréci utrpeli všade porážku. Europejské mocnosti vyprostredkovaly slušný pokoj a postaraly sa o to, aby ostrov Kréta dostal krestanského gubernátora a autonomiu.

Hovoriac o pomere našej monarchie k ostatným europejským štátom, vyzdvihol predovšetkým trojeisársky spolok, to jest spolok našej monarchie s Nemeckom a Talianskom, a povedal že spolok tento je základným kameňom našej politiky. Zatým prešiel na pomer našej monarchie k Rusku. Hovoril, že naše záujmy neprotivia sa záujmom Ruska, lebo my práve tak, jako Rusko chceme udržať na Balkáne dneskajší stav a ani Rusko ani my nechceme si nič podmaňovať na Balkáne; oba štáty nástoja na tom, aby si balkánske národy udržaly samostatnosť. Toto je príčina, že s Ruskom stojíme v svornosti a s ním spolu držíme.

S Francúzskom a Anglickom stojíme tiež v dobrom pomere, taktiež snažíme sa udržať priateľské pomery aj s Rumunskom.

Na konci zprávy podotknul minister zahraničia, že bude úlohou nastávajúceho 20-ho stolecia. Dľa jeho mienky nastávajúce stolecie bude zápasom na poli národného hospodárstva a obchodu. Vtedy budú nárocy

o to zápasit, aby čím do väčšieho rozkvetu priviedly národné hospodárstvo a kupectvo.

Delegáti s éljenovaním prijali túto zprávu a bez výnimky — opozičníci práve tak ako vládni — hlasovali ministromi zahraničia dôveru.

Rôznice ohľadom otázky autonómie. Stará vec je, že prehnanosť všade a vždy škodí a že prehnaní ľudia málokedy sú vstave zadovázif si následníkov a privržencom. S prehnalosťou chodí spolu obyčajne aj násilienstvo a neohľadnosť. Prehnaný človek silou-mocou každému chce natísnuť svoje presvedčenie, každého prinútiť, aby prijal a nasledoval zásady jeho. A takéto niečo sa nedá natisknúť. Každý človek má vlastný rozum a len to nasleduje, čo uzná za dobré. Lenže prehnaný človek nechce, aby iní rozmýšľali, on žiada, aby ho každý vo slepe nasledoval.

Takýto prehnaný a bezohľadný človek je gróf Ferdinand Zichy, ktorý sa nešeredne nahneval keď na porade vydržiaanej pred zasadnutím katolíckeho kongressu, väčšina prítomných zavrhol jeho návrhy a pripojila sa k náhľadom grófa Alberta Apponyiho. Hja zdrave rozmýšľajúci ľudia vždy sa pripoja k tomu, ktorého náhľady za na svet súcejšie, za praktickejšie držia. A teraz chudiak Apponyi musí trpieť všetky možné nádavky so strany Zichovského časopisu „Alkotmány“-u. Časopis tento nazval grófa Apponyiho odpadlíkom — apostatom preto, že sa slepo nepokoril pred vševedúcim grófom Ferdinandom Zichym. Skutočne krásne to bude vyzeráť dnes-zajtra v Uhorsku. Gróf Ferdinand Zichy bude neobmedzeným pánom nad všetkými nami. Keď sa kto opováži protirečiť pánu grófovi Zichymu bude najprv čo odpadlík z cirkve vyobcovaný a jak sa ale ani potom ešte nenapraví, tak mu treba jednoducho hlavu zotaf.

Nuž a čo zavinil gróf Albert Apponyi? Jednoducho to, že vážne berie otázku riešenia katolíckej autonómie a práve preto zadal návrh, aby sa vyslať sa majúci odbor dal do potyku s vládou a s touto v porozumení predostrel návrh. Toto je ten hriech, pre ktorý gróf Zichy vykričal grófa Apponyiho za odpadlíka od katolíckej cirkve. Nuž veru sme sa peknych čias dožili. Grófa Alberta Apponyiho, tohoto skutočne verného syna cirkve katolíckej, vyhlási gróf Ferdinand Zichy za odpadlíka, lebo Apponyi chce skutočne previesť autonómiu, kdežto Zichyovci chcú z celej autonómie spravíť nadvládu kňazov.

Milí rodáci vystríhajte sa grófa Zichyho, lebo jak mu najbližšie nespravíte niečo po vóli, tak vás vyobcuje z cirkve a možno že vám dá jednomu každému aj 25 palíc vyťahnúť, aby ste na budúce lepšie vedeli — *čo je to tá slobodná vôľa.*

Fiumanská záležitosť. Uhorská vláda málo sa bojí hnevu obyvateľov mesta Fiume. Darmo chodia po uliciach tlupy ľudí a kričia „dolu s Uhorskom!“ „dolu s Bánffym!“ Vláda si takéto výkriky a demonštrácie málo všima, lež kráča rázne vytknutou cestou. Minulú sobotu

uverejnil ministerský predseda v úradnom časopise nariadenie dľa ktorého 1-vým januárom budúceho roku vo Fiume do života vstúpi zákon o administratívnom súd-nietve. V súvisie s týmto zákonom v platnosť budú uvedené vo Fiume všetky tie zákony, ktoré stoja v súvisie so zákonom o administratívnom súd-nietve. — Toto je rázna odpoveď vlády na rozhadzovania sa obyvateľov mesta Fiume.

Návrh zákona v záujme robotníkov. Snemovňa vyslancov vydržiavala v stredu krátke zasadnutie. Na tomto zasadnutí predostrel minister orby návrh zákona o sriadení pomeru medzi robotníkmi a robotu dávajúcimi.

Ministerský predseda barón Bánffy mešká teraz aj s ostatnými ministri častejšie vo Viedni, aby delegátom mohol dať žiadané vysvetlenia. Kráľ prijal Bánffyho opätovne na súkromnom výsluchu a dlhší čas sa radil s ním. Jeho veličenstvo náš kráľ veľmi blahosklonne prijal baróna Bánffyho, čo je znakom toho, že ho kráľ veľmi obľubuje.

Gubernator mesta Fiume. Obyvatelia mesta Fiume aj na to si ťažkali, že gubernátorský stolec je už dávno upráznený. Mesto Fiume dostane najbližšie gubernátora asice vymenovaný bude gróf Ladislav Szapáry.

Minister obchodu barón Ernest Dániel. O barónovi Dánielovi posledne viackrát písaly časopisy, že sa utiahne na odpočinok preto, že je chorý. Je pravda, že barón Dániel bol chorý, teraz sa ale úplne zotavil a znovu prevzal vedenie ministerstva a tak chýry o jeho odstúpení nateraz nemajú žiadneho základu.

Z Rakúska. Rakúsky parlament v stredu zasadol, aby začal pojednávať návrh o provisoriume, ktorý finančný odbor snemu prijal. Vláda zamýšľala, že dá držať tak dlhé zasadnutie, až kým nebude návrh prijatý. Hovorilo sa, že vláda cheela, aby snem bez prestania 4 dni a 4 noci zasedal. Z tohoto plánu nebolo nič, lebo snem sa sotva po dvojhodinovom zasadnutí rozišiel. Príčinou toho bola tá okolnosť, že sa vyslanci začali bit, ba jeden univerzitný profesor vytiahol nôž, a keby mu triezvejší neboli zachytili ruku, tak by bola veru aj krv tiekla.

Krv ostatne aj tak tiekla, lebo nemeckým vyslancom poprebíjali hlavy a nosy.

Predseda vidiac, že je vytvorená možnosť, aby sa vyslanci aspoň koľko-toľko utíšili, zasadnutie zavrel.

Ministerský predseda vo štvrtok pred obedom podá kráľovi zprávu o tomto prípade a bude prosíť ďalšiu úpravu.

Turecko dalo našej monarchii úplné zadostučenie za prípad, ktorý sa stal v Mersine a tak je pokoj zase svätý. Turecká vláda má tú zlú obyčaj, že nič nespraví prv, kým jej nedohára. Tak sa stalo aj teraz, bezpečne mohla dať zadostučenie našej monarchii, jak-náhle sa dozvedela, čo sa stalo v Mersine a nepotrebovala čakať, kým bude o to požiadaná.

DOPISY.

Z Baňskej Bystrice 20. nov.

Otený pán Redaktor!

Jako sa čtení spolučitatelia i z tohoto časopisu už dočítali, inštalácia nového fžišpána našej zvolenskej stolice previedla sa dňa 17. novembra, slávnosti započaly sa ale už deň predtým, keď nový fžišpán zavítal k nám do Baňskej Bystrice.

Je známo, že nový fžišpán barón Ján Radvánszky pochodí z tej famílie, ktorá dala nám Zvolencom už viac fžišpánov, tak i nebohý otec blahej pamäti barón Anton Radvánszky bol dlhé roky fžišpánom našej stolice a tak možno si predstaviť, že sme nového fžišpána prijali okázale nielen pre to, že známe jeho dobré srdce a veľké schopnosti, lež i preto, že v ňom vidíme hodného následníka svojich predchodcov vo fžišpanskej hodnosti našej stolice.

Oproti novému fžišpánovi ktorý prišiel dňa 16. t. m. z hlavného mesta na vlaku v sprievode niektorých členov svojej rodiny ako barónov Gejzu a Bélu Radvánszkeho, potom štátneho sekretára a bývalého fžišpána našej stolice Michala Zsilinszkeho, kraj vyslancov Antona Lehoczkeho, Juraja Justha atď., šla deputácia zvolenskej deputácie pod vedením podžupana Répásiho na osobitnom vlaku na Kriváň-Detvu, kde podžupan Répási vrelymi slovami uvítal nového fžišpána. Osobitný vlak dorazil do Zvolena okolo poludnia, kde na utešene ozdobenej stanici uvítal nového fžišpána mešťanosta zvolenský Skrovina v peknej reči. Fžišpán sa vrele poďakoval za milé uvítanie. Na stanici brala hudba a stáli v radoch zvolenski basičia. Osobitný vlak s fžišpánom, a so sprievodom, ktorý sa vo Zvolene rozmnožil asi na 400 osôb, pohol sa po 1. hod. popoludní do Baňskej Bystrice, kde na stanici uvítal nového fžišpána náš mešťanosta Július Csesznák. Od stanice dlhý rad kočov a asi zo 200 jazdcov pozostávajúce banderium sprevádzalo nového nadžupana do stoličného domu, kde ho na čele stoličného úradníctva uvítal podžupan Répási. Večer bolo mesto skvele osvetlené a fakľový pochod v sprievode hudby tiahol k stoličnému domu, kde sa nový fžišpán poďakoval za túto poctu.

Na druhý deň bola slávnostná inštalácia v stoličnom dome v mimoriadnom shromaždení, na ktoré dostali sa stoliční výborníci vo valnom počte, a mnohí vyslanci susedných stolíc. Podžupan Matias Répási zaháac peknou rečou shromaždenie, prečítal vymenovacíu listinu a navrhnul aby 20-členová deputácia šla pre nového nadžupana, ktorý bol počas zasadnutia v Radvani. Veľký rad hintovov prevádzal baróna Jána Radvánszkeho na stoličný dom, a keď sa nový župan v dvorane objavil, vítalo ho búrlivé eljenovanie. Po složení úradnej prísahy povedal nadžupan svoju inštaláčnú reč, v ktorej rozpovedal tie zásady, dľa ktorých chce stolicu riadiť a spravovať. Pekná reč tá celé shromaždenie oduševnila. Keď eljenovanie utíchlo prevzal slovo hlavný stoličný notár a pozdravil v mene zvolenskej stolice nového nadžupana, vyzdvihnuč tie veľké zásluhy, ktoré si celá rodina Radvánszkovcov nadobudla okolo vlasti a stolice.

Po úradnej časti inštalácie prijímal nový fžišpán deputácie, ktorých bolo počtom 27. U nového fžišpána

bola medzi inými na poklone deputácia kapitule a rim. kat. kňazstvo, ev. kňazstvo, deputácia obúch gymnásiu-mov, dostojníckeho sboru spoloč. vojska, honvédstva, úradníctva atď.

Po poludní o 2. hod. bola v dvorane baňsko-bystrickej sporiteľne veľkolepá hostina, na ktorej súčasnilo sa 400 osôb. Prvú zdravicu povedal nadžupan na ich veličenstva kráľa a kráľovnú. Podžupan Répási vyniesol zdravicu na nového nadžupana, ktorý tým odpovedal, že pil na zdravie obecnstva troch slob. kráľ. miest zvolenských, Zvolena, Baňskej Bystrice a Brezna. Štátny sekretár Michal Zsilinszky v utešenej reči živil rodinu barónov Radvánszkých a obecnstvo stolice zvolenskej.

Hostina trvala skoro až do večera, keď zase odišli hostia do divadla na slávnostné predstavenie, ktoré usporiadané bolo na poctu nového fžišpána.

Takýmto hľa okázalým spôsobom privítali sme si nového fžišpána baróna Jána Radvánszkeho tešiac sa zároveň i tomu, že je miesto fžišpána v našej stolici konečne zaplnené.

Tu v krátkosti spomnem, že sú roľníci s jasnou poľnou prácou už hotoví a len kde tu orú ešte pod jaryny. Oziminy pekne zišly. Zemiakov urodilo sa toho roku málo i v našej stolici a i tie, čo sme vykopali, hnjú. Daj Bože lepšiu úrodu budúceho roku.

J—f O—i.

Záskalie, dňa 22. novembra.

Veľactený Pán Redaktor!

Čítal som vo vašom obľúbenom časopise, že jeho veličenstvo ráčil vyznačiť nášho hlavného slúžneho pána Karola Barossa rytierskym krížom rádu Franca Jozefa. To ma ani najmenej neprekvapilo, predsa samo sebou sa rozumie, že taký muž, ktorý je rovnako naklonený oproti každému bez ohľadu na to, či nosí bačkory a huňu a či nosí hodvabný kabát a lagované topánky, slovom taký muž, ktorého celý okres svojím skutočným otcom pomenovať môže, taký muž nemôže ostať bez odmeny za jeho tak dlhé účinkovanie.

Bol som ale zvedavý, že či je aj ľud spokojný s tým vyznačením, teda som s netrpelivosťou čakal deň 21. novembra, lebo vtedy sme slávil jeho vyznačenie. Nejdem sa rozpisovať, čo všetko pekného som tam videl, mojím jediným cieľom je len oznámiť tú všeobecnú radosť, ktorá tam panovala v širokom obecnstve. Veľactený pán redaktor, bol by som vám veru doprial počuť tie úprimné výrazy, všetko čo len mlúviť mohlo od najprvšieho do najposlednejšieho s radosťou každý volal eljen! nech žije Karol Baross aj s jeho celou famíliou! Môžem smele tvrdiť, že vyznačenie nášho milovaného hlavného pána slúžneho celý okres s tou najväčšou radosťou prijal.

Nech Všemohúci Pán Boh živi nášho hlavného slúžneho pána Karola Barossa, žeby ešte raz 25-ročné jubiläum mohol sláviť pri stálom zdraví a spokojnosti k veľkej radosi celému okresu, Skutočne sa tešíme, že kráľovská milosť zhládla na nášho milovaného hlavného slúžneho.

S úctou

Leopold Grünwald.

BESEDNICA.

Chorá.

Napísal Žigmund Szöllösi.

Jeden starý lekár, môj známy, rozpovedal mi v lete v jednom rakúskom kúpeľi túto históriu.

*

Mal som ako viedeňský poslucháč lekárstva veľmi dobrého priateľa. Bol šikovný a pekný mladík, veľmi milej povahy ale trochu snivej prírody. Boli sme nerozlučiteľnými priateľmi do toho času, až sa môj priateľ tak náruživo zamiloval do nejakej speváčky, že potom vyhyboval ľuďom. Predtým boli sme vždy spolu, ale ako sa stal otrokom jeho lásky, i ja som sa schádzal s ním veľmi zriedka.

Táto láska vohnala ho do rozopry i s jeho rodinou, ktorá nechcela na žiadon pád privoliť, aby syn, jediný dieťa bohatého otca, vzal si za svoju manželku na každý pád pochybných mravov malú speváčku.

Šuhaj ale neodstúpil, oženil sa s ňou a potom oba sa ztratili. Sám som nevedel kam a počul som chýr o nich len o niekoľko rokov. Počul som tak, že môj zamilovaný priateľ zanechal študovanie a vo väčšom českom meste otvoril si obchod. Rodina jeho všemožné vykonala, aby ho nahovorila ku rozsobášu s jeho manželkou; mal mnohé náruživé výstupy s otcem, čo zapríčinilo medzi otcem a synom opravdovú nenávisť, až naposledy mladá žena onemocnela a zomrela.

Toto boli len také nezaručené poviedky, veriť som nemohol tomu a som už už i zabudol na môjho priateľa, až — teraz tomu štyri roky — obdržal som k môjmu nemalému prekvapeniu list.

Prosil ma veľmi, abych ho navštívil, ako len najskôr budem môcť, lebo jeho manželka potrebuje veľmi moju lekársku poradu.

Niet nič prirodzenejšieho, ako že som sa usiloval jeho prosbe vyhovieť, a to tým viac, lebo ma i zvedavosť k tomu nútila. Naposledy budem môcť zvedieť osobne, čo sa s ním stalo.

Jedna česká dedinka bola ostatnia stanica. Krásny, vrchovatý kraj, dedinka ležala v úzkej doline, ktorej drevené domky takrečeno sa ztratili medzi zelenými jehlami.

Môj priateľ Grottau očakával ma s vozíkom. Nebol by ho nikdy poznal, keby ma nebol ostovil. Stal sa chudým, šedivých vlasov, žltým, svrázkovanej tváry človekom, s hrozne vpadlými očami, ktoré sa ligotaly tajomným leskom. Prestrašil ma docela, keď mi podal na pozdrav ruku, ktorá sa mu triasla a pozdravil ma lomenými, skoro nesrozumiteľnými slovami.

Ďakoval mi úprimne, že som vyhovel tak náhle jeho prosbe a prosil ma za odpustenie, že ma znepokojoval. Potom ma chytil za rameno a tak ma viedol k vozíku.

Už sa dobre sotmilo noc skoro už nastúpila, a my sme sa ešte vždy len viezli po hradskej, vedúcej cez horu. Hora tichúnko hučala, bralá sa vynuly k nebu a my sme sedeli mlčky na vozíku.

Nejaký neprijemný cit zmocnil sa mojej duše a verte mi, žeby bol mal vôľu rýchle skočiť s vozíka a ísť nazad na stanicu.

Naposledy zablesklo sa v tmavej dialke samotné svetielko.

Grottau, ktorý sa dosiaľ pohyboval nemo sem a ta pri mne, ukázal ta.

— Vidiš, tamto je môj malý kaštieľ. Stojí o samote, samotný v hore, kde ma nikto neznepokojuje. Tam žijeme spolu tichúnko s mojou malou manželkou.

Tieto posledné slová prehovoril s mimoriadnou útlou a vrelou a pritom sa usmial:

— Tedy ty miluješ samotu? — spýtal som sa.

— Veľmi — odpovedal mi náruživým hlasom. — Nenávidím ľudí, lebo sú veľmi zlí. Uver mi, nekonečne sú zlí.

— Ale takto, o samote, si blažený?

— Blaženým by bol, keby ma netrápila starosť o moju manželku.

— Chorá je?

— Veď uvidíš. Ale není ani k podivu, že zostala nemocná po tak mnohom trápení. Celý svet stal si medzi nás. Utrápili ju, osočovali, ba i jej smrť rozchýrili.

Mimovoľne poznamenal som:

— Opravdu i ja som tak počul, že už zomrela a srdečne sa teším, že je to nie pravda.

Zachrípnute, násilne sa zasmial.

— Ty si tiež uveril! No, veď je nie ani div, veď uveril každý... Ale už sme doma.

Vozík zastal pred osamoteným domom. Tento hôrny kaštieľ nemal dvora. Jedna stará žena s trasúcou hlavou vyšla von s lampou oproti nám.

Môj priateľ skočil nervózne s vozíka a obrátil sa k starej žene:

— Neníe nič zlého?

— Nič pán veľkomožný.

— No tak môžeme vniť.

Stará žena rýchle potiahla ma za kabát a pošeptala mi opatrne do ucha:

— Vy ste ten viedeňský lekár? Prosím vás, len múdre, len múdre!

Zarazil som sa, ale nemal som času k vyzvedaniu, lebo Grottau chytil ma za rameno a viedol hore schodami kobercami pokrytými.

Vstúpili sme do krásnej priestranej chyže. Ponúkol mi miesto k posadeniu a tichým hlasom, ale rýchle počal rozprávať:

— Prv ale, ako by sme vnišli k mojej manželke, prosil by ťa o niečo. Mám k tebe celú dôveru a preto som ťa núval sem ku mne. V tebe sa dozaista nesklamem, kdežto iný... každý ma oklamal. Prehľadni, prezri moju manželku, ale veľmi opatrne. Nerád by som bol, aby zvedela, že som ťa pre ňu volal. Nechcem, aby úbohá žena zvedela, nakoľko je nemocná. A práve je veľmi chorá. Od toho času... vieš, od toho času, ako tak zachádzali s ňou. Marne sa s ňou laskám, marne sa o ňu starám, ona je nemá, tichá a chudá. Uvidíš, ako hrozne je chudá. Jestli jej nemôžeš spomôcť, opravdu musím zúfať... Počas večere môžeš ju dobre prezkúmať; a teraz prosím ťa ešte raz, len aby si sa neprezradil.

Ponáhľal sa vopred a otvoril dvere. Ja som ho nasledoval, zrazu však ale smrteľný strach zaujal celú moju dušu.

Stôl osvetlenej jedálne bol prikrytý pre tri osoby. Dve stoličky boli prázdne, tam na tretej sedela — opravdová ľudská kostra. Hlavy vysely na žltých kostach, len lebka dívala sa na mňa holá, s jej čiernymi jankami.

Tuhé trasenie zaujalo celú moju bytosť. Jestli sa nelapím dvier, spadnem.

Grottau sa ponáhlal ku nej. Nahnul sa nad kostru a poľúbil vrelým bozkom čelo žltej lebky. Potom jej riekol usmievajúc sa:

— Dovedol som hosta, starého, milého priateľa, ktorý cestujúc touto stranou bol tak milý, že nás vyhladal.

Potom sa obrátil ku mne:

— A prečo neideš bližšie?

V tom mi ale rýchle prebehla modzgom výpoveď starej ženy:

— Len múdre, pán lekár!

Knisajúcimi krokami šiel som k stolu... Vyrožprávanie tej polhodiny, ktorú som strávil potom, odpusťte mi, pane. Bol som celý preč a cítil som, že bledosť smrteľného strachu pokrýva moju tvár. Pri mne ošatená kostra, ktorú drôty držia priviazanú k stoličke, oproti mne jeden človek, ktorý sa rozpráva s touto kostrou, miká ju, naleje jej vína a prinúti i mňa do tohoto hrozného rozhovoru. S času na čas pristupuje mi nohu a tak ponúka ma, aby som nesňal ani na okamih svoj pohľad s úbohej „nemocnej.“ Tak som večeral v prostred hore v spoločnosti jednej mrtvej a jedného šialenca. Nikdy nezabudnem v mojom živote túto hroznú hodinu strachu a úzkosti.

Naposledy... nešťastný človek vstal od stola. Opäť pobozkal lebku a mňa chytil za rameno.

— Vinšuj pekne dobrú noc mojej manželke, a poďme do druhej chyže. Ty si veľmi ustatý; zajtra sa poshovárime ďalej.

Sišli sme dolu. Moja chyža bola v prízemí. Ako sme zavreli za nami dvere, nešťastný človek spýtal sa ma úzkostou trasúcim sa hlasom:

— Či si videl, priateľa? No, čože povieš na to? Skoro nevedomky uhnul som plecami.

— Vždy je takáto! — pokračoval nešťastník hlboko si vzdychnúc. — Nepočuť od nej ani slova. Neje, nepije, nerozpráva, neusmieva sa. Bože môj, čo to z nej bude!?

Naposledy som sa predsa nejako dostal k slovu. Trasúcim sa hlasom spýtal som sa ho:

— Ale čože sa stalo?

— Čo sa stalo? Pravda, veď ty nevieš. Chceli nás na každý pád rozdeliť. Prenasledovali ju, osočovali, až naposledy veľmi onemocnela. Neustúpil som od nej v jej nemoci ani len od jej postele. Vtedy naničhodníci riekli, že zomrela. Takáto ničomnosť! A tí ničomníci zakopali ju, aby ju len odtrhli odo mňa. Mňa od nej odviekli preč a zavreli ma, pokiaľ mi nezomrel otec. Ani ti nemôžem vyrozprávať, ba ani by si mi neuveril, koľko som ja trpel do toho času. Ale predsa naposledy som sa oslobodil. Prečo by ma boli zavreli, keď som ja nikomu nič neurobil, ale len mne nedali pokoja. Zvedel som to, kde ju pohrobili a neľutoval som peňazí, aby ju vyslobodil. Ukradli sme ju, priateľa, opravdu ukradli s dobrým strážcom, ktorému som dal toľko peňazí, že kým žije, vyžije z nich a sem som ju doniesol; sem, kde už teraz môžeme v pokoji žiť. Ja som vedel, že nezomrela, a to môžeš i ty vidieť? Ale nemocná je! Veľmi nemocná! Prezrel si ju dobre? Čo mám s ňou urobiť?

Sobral som všetky moje sily a odpovedal som javiac spokojnosť:

— Po tomto jednom preskúmaní nemôžem určiť chorobu a ani nemôžem dať radu. Veľká choroba, tak sa mi zdá, je nie; ale zajtra preskúmam ju ešte raz lepšie. Teraz i tak som veľmi ustatý, skoro že sa svaším... Vieš, cesta... a ja často necestávam...

Nešťastník prosil ma o tisícásobné odpustenie.

— Ďakujem ti nekonečne, že ma uistuješ dobrým. Nevedel by žiť bez nej... Ale teraz Boh s tebou do zajtra. Dobrú noc!

— Dobrú noc!

Akonáhle zatiahol za sebou dvere a počul som, ako kráča hore schodami, vôňa po zachránení sa zmocnila divou mocou mojej duše. Preč ztadeto hneď! Roztvoril som oblok a letel som divými skokami po ceste do tmavej noci.

... Ako som sa svalil odpoly bez seba na sedadlo železničného vozňa, tiekol so mňa pot. Tak som sa triasol, že mi až zuby drkotaly.

HOSPODÁRSTVO.

Prečo sa nechce u nás ujať domáci priemysel?

Pod domácim priemyslom rozumie sa každé bočné zamestnanie roľníka a jeho čeliadky, ktoré s obrábaním ról prísne síce nesúvisí, ale v istom ohľade predsa z neho vyplíva. A tento domáci priemysel z dvoch ohľadov zasluhuje našu zvláštnu pozornosť: jako na popravnenie hmotného položenía ľudu smerujúci hmotný a jako mravy ušľachtľujúci činiteľ.

Smutné hmotné položenía ľudu opisovať bolo by zbytočné: cíti to každý, kto je v tom a vidí ho, kto není predpojatý. Ale aj my sme ho už opätovne pripomínali, žalujúc sa na ťažké hospodárske pomery malých gazdov.

Všetci tí šľachetne smýšľajúci ľudia, ktorým blahobyť ľudu na srdci leží, môžu si z tohto poľutovania hmotného položenía ľudu nášho za povinnosť pokladať, aby cieľom pozdvíženía hmotného blahobytu ľudu všetky možné prostriedky použili, aby takto z pazúrov núdze vymanený mohol si zabezpečiť bezstarostný život. A medzi prostriedky tieto treba vriediť po samom predku domáci priemysel, ktorého cieľuprimerané sriadenie má byť úlohou každého opravdového priateľa ľudu, lebo tento priemysel náležite udomácnený a sprevodzovaný, môže sa stať výnosným prameňom prepotrebného bočného dôchodku ľudu.

Lež tento domáci priemysel nielen že posľúži ku hmotnému blahobytu ľudu, ale je aj nadmier súcim zdrojom ku sošľachteniu mravov jeho. Priemysel tento vykonáva sa hlavne cez zimu, keď niet na poli práce. Keď malý hospodár cez zimu nemá čo robiť, odkázaný je ku záhaľke. Lebo na zárobky takéto malý gazda nepôjde, ale doma vďačne bude sa zaoberať s dorábaním takých výrobkov domáceho priemyslu, z ktorých len kolký-toľký bočný dôchodok pozná. Netreba pritom dokazovať, že takéto práca sošľachtuje ducha a mravnosť človeka. Keď sa teda dá ľudu takéto práca do ruky, zachráni sa od mnohých takých nerestí, ktoré sú mu na veľkú škodu, jako ku pr. trávenie času nemilobohu po krémách.

Vo všeobecnosti môže sa síce povedať, že je domáci priemysel vo vlasti našej medzi ľuďom dosť rozšírený. Lebo okrem toho domáceho priemyslu, ktorý sa sprevodzuje u Sékeľov v Sedmohradsku, nachádzame jednotlivé vážne odvetvia domáceho priemyslu na dolnej

zemi, za Dunajom a obzvlášte na Horniakoch. Sem patria nasledujúce zaneprázdnenia: pranie konopí, vlny, tkanie plátne a súkna, vyšívanie, pletenie čipák, pančúch, košov, košíkov a rohôž, strúhanie lyžíc, vahanov, korýt, robenie trlic, brdov a nitelníc, strúhanie klinov do plti, ručňov, poryskov a helbov do sekier, motýk a grác, vyhotovovanie kosísk, vrabín, oplenov, bré, orlíkov, sán, zvláč, ojav, lievčov, rázvorí, spíc, bahrov a lukoti atď. Všetkým ale vzdor tejto rozšírenosti domáceho priemyslu, nevedel sa on predsa dosiaľ povzniesť na tú významnosť, žeby ľud náš mal z týchto výrobkov bezpečný a cez celú zimu trvajúci zárobok.

Zpomedzi tých príčin, ktoré pozdvihnutie domáceho priemyslu obzvlášte prekazujú, treba nasledujúce vyzdvihnúť:

1. Chudoba ľudu. Ľudia tí, čo kupectvo hlavne podporujú, pravda, neveria, žeby ľud natoľko bol schudobnelý, žeby nebol vstave zaopatriť si aspoň tie pomerne dosť lacné látky ku sprevodzovaniu domáceho priemyslu potrebné. A predsa je tomu tak; lebo ľud je nie vstave ani len látky a priadzu ku tkaniu potrebnú razom si zaopatriť. Všeobecnému rozšíreniu a udomácneniu priemyslu tohto stojí teda v ceste tá všeobecná hospodárska kríza, ktorá teraz u nás neodtajiteľne panuje.

2. Závodenie — konkurencia — fabričného priemyslu, ktorý čiastočne nielen remeslá lež i domáci priemysel do moci svojej zhabal.

3. Spôsob oďaňovania, ktorý naskutku vynajde, čoby sa u toho malého človeka oďaniť mohlo. Straniva tohto odvolávame sa na kupecko-obchodnú komoru v Marošvášárhelyi, ktorá vo svojej posledne uverejnenej zpráve toto hovorí o sikulskom domácom priemysle: Hattive účinkuje na pozdvihnutie nášho domáceho priemyslu ten náš oďaňovací spôsob, ktorým sa všetko bez rozdielu obremente.

Ledva že daktorý domáci priemysel sprevodzujúci rozumnejší Sékeľ, snažiac sa po väčšej dokonalosti, tu i tam nejaký vkusnejší výrobok alebo článok úhľadnejšej podoby a príjemnejšieho vonkajšku utvorí, naskutku poponáhla sa peňazná správa chudákov týchto obremení výrobkovou daňou akožto priemyselníkov. Následkom tohto sa ľudia hrozia bezprestajného nového a nového oďaňovania a tak sa štítia prijímať aj tú dobrú snahu vlády, ktorou sa usiluje domácomu priemyslu krajší a prospešnejší vývin dať, a zotrúvajú radšej pri svojom pôvodnom hoc i nedokonákom sprevodzovaní zdedeného domáceho priemyslu, len aby vyhli tým novým štátnym bremenám, ktoré by na nich vyvrhli vedľa zdokonáleného domáceho priemyslu. Táto zpráva nepotrebuje žiadneho ďalšieho vysvetľovania.

Z tohto môžeme sa ale hneď aj dovtipiť, že domáci priemysel len tak možno učiniť výnosným zárobkom pre ľud, keď sa čím viac rozšíri a dľa možnosti zdokoná, ďalej ale aj keď sa mu stáli odberatelia zaopatria. Prvé možno docieľiť, keď sa ľudu urobí pochopiteľným jeho užitočnosť, druhé, keď sa v ňom vycvičí, tretie ale keď

sa postaráme zariadiť také spolky, ktoré si vezmú pred seba len výrobky domáceho priemyslu kupovať a tak súkromne jako aj na trhoch rozširovať.

Z týchto pár riadkov vidno, že k tomu, aby sa u nás domáci priemysel v tej miere udomácnil, žeby celým rodinám zabezpečil aspoň cez zimu stály zárobok, potrebné je poprvé postarať sa o lacný úver, kredit, a za druhé o stálych odberateľov. Úlohou tých, ktorým blaho ľudu na srdci leží, má byť: postarať sa o toto dvoje, hlavne ale sriadiť domáci priemysel tak, žeby výrobky jeho nachádzaly vždy odberateľov.

Výrobky domáceho priemyslu vždy najdu svojich odberateľov, lebo obecnosť tieto radšej kupuje, než výrobky fabričné, len musí znať prameň, kde ich dostane. Z tohoto vysvitá aj to, že fabričný priemysel nikdy nevytisne úplne výrobky domáceho ručného priemyslu.

Strašný požiar v Londýne.

Už dávno nebolo na svete tak obrovského požiaru, jako tieto dni v hlavnom meste anglickom Londýne. Požiar vypukol okolo poludnia dňa 19. t. m. v najbohatšej časti mesta v tak zvanom City, kde sa nachodí množstvo obchodov a dielní. Na prvý poplach sbehol sa hneď hasičstvo londýnske, ale vetor tak rýchle rozširoval požiar, že v prvom okamihu na hasenie nedalo sa ani myslieť. Nebezpečie bolo tým hroznejšie, lebo v tej časti mesta sú ulice úzke, natoľko, že sa k požiaru ani pristúpiť nedalo. Hasičia, počtom asi desattisíc, ktorí prišli ku požiaru so 7 veľkými, a 70 menšími parnými a s niekoľko sto obyčajnými striekačkami nevedeli si zpočiatku rady. Oheň sa širil tak, že celé ulice na niekoľko kilometrov stály a plameňoch. Požiar podarilo sa udusiť len rano na druhý deň a to tak, že hasičia rozbúrili strechy na domoch vokol ohňa a tak prekazili šírenie sa nebezpečného živlu. Ovšem v obchodoch a fabrikách horí nabromadený tovar ešte i dnes a potrvá kus času, pokým oheň do zniku bude udusený.

Zhorelo šest na viac kilometrov dlhých ulíc a v týchto vyše dvestodevätidesiat veľkých obchodov a sklepov, nerátajúc v to menšie dielne a fabriky a obrovský počet domov. Jeden utešený chrám londýnsky zhorel tiež. Škoda, ktorú narobil požiar v budovách a v obchodoch ráta sa dosavád na pätdesiat millionov zlatých. Je pravda, že tento požiar najlepšie počítia assekuračné spoločnosti, lebo praktickí Angličania všetko, čo len možno si assekurujú a tak skoro celú škodu zaplatia tie spoločnosti.

Vzdor tomu, že o poludní, keď oheň vypukol, bolo mnoho ľudu v sklepoch shoreného predmestia, ľudský život nepadol za obeť pri tom strašnom ohni aspoň o tom sa nič nepíše z Londýna.

V obchodných skladoch shorelo mnoho súkna, látky pre ženské a módné články. Jednomu kupcovi shorelo za 150.000 zlatých pštosích pier, ktoré zvykly nosievať ženské čo ozdoby na klobúkoch.

Londýn je najväčším mestom sveta, číta okolo šesť millionov obyvateľov, ale má aj najviac zlodejov, ktorí tento požiar náležite využili. Za veľkej trmy-vrmy, keď každý hľadel len na zachránenie vlastného života, kradli títo zlodeji ako straky. Čo nehorelo brali, tak že si ani polícia nevedela dať s nimi rady.

Rozumie sa, že nepotrvá dlho a táto čiastka Londýna bude onedlho vystavená znova a aj krajšie než bola dosaväď.

Meniny jej veličenstva kráľovnej Alžbety jako po iné roky tak i tohoto roku byly zasvätené obvyklým spôsobom na všetkých stranách našej vlasti. V Matiašovom kostole v Budíne odbavovali sa úradné služby Božie, na ktorých prítomní boli členovia vlády, vysokí krajinskí a vojenský hodnostári, hlavný mešťanosta s úradníctvom a veľký počet nábožného ľudu. Veľmi milé prekvapenie spôsobila v hlavnom meste zpráva, práve v predvečer menín kráľovnej, že kráľovná, keď počuia jakú reč povedal nemecký cisár Vilhelm v Budíne, hneď telegrafovala z Viedne cisárovi Vilhelmovi ďakujúc mu, že v tak utešenom a k srdcu znejúcom toaste zmienil sa o jej milom národe uhorskom. Tento šľachetný skutok kráľovnej je najlepším dôkazom tej lásky a dobroty, s ktorou sa kráľovná Alžbeta chová naproti svojim uhorským poddaným. A uhorskí poddaní s hlbokou úctou spomínajú meno kráľovnej a vo vrútených modlitbách prosia Všemohúceho, aby jej dal dobrého a dlhého zdravia na mnohé blahé roky. — Jej veličenstvo kráľovná dňa 14. t. m. odcestovala z Viedne do Biaritzu, povestného kúpeľného mesta v južnom Francúzsku, kde dľa dosavädnych ustálení stráviť má zimné mesiace.

Kolko nás stojí diplomacia. Jako známo, našu monarchiu zastupujú vo všetkých štátoch sveta asice vo veľmociach veľvyslanci, v krajinách a menších štátoch vyslanci, konsuli a diplomatickí agenti. Povinnosťou toho sboru je zastávanie našich záujmov a poddaných našej ríše, ktorí sa zdržujú v cudzom svete. Práve takýchto zástupcov majú aj iné štáty u nás a títo sú takrečeno spojitkom medzi štátami. Títo zástupci našej monarchie dostávajú platy ročne počnúc od 8.100 zlatých níže ale dostávajú veľké príplatky na reprezentáciu, ktoré prevyšujú ich piat aj päťnásobne. Pri tom všetkom ani tieto príplatky sú nie dostatočné obzvlášť veľvyslancom, ktorí musia vyvíňovať veľkú pompu a preto trovia i zo svojho vlastného. Na príklad keď bol náš kráľ lanského roku v Petrohrade, náš veľvyslanec kn. Liechtenstein strovil len na jedon večierok, usporiadaný na počtu pannovníka vyše stokrátisíc zlatých, pravda, tolko veľvyslanec nedostane ani na celý rok platu. Tu podávame platy i s príplatkami, ktoré dostávajú naši zástupcovia v tisícoch. Asice veľvyslanec nemecký dostane spolu 60, francúzsky 62, anglicky 59, taliansky pri kráľovskom dvore 68, pri pápežskom dvore 50, ruský 62, španielsky 50, turecký 50, tisíc zlatých. Vyslanec v Bavorsku 26, v Belgicku 24, v Brazílii 20, v Číne 28, v Dánsku 20, v Grécku 24, v Japonsku a v Šíame 26, v Nizozemsku 23, v Persii 20, v Portugalsku 15, v Rumunsku 24, v Sasku 15, v Švédsku 20, v Šajciarsku 15, v Srbsku 15, v Württenbergu 18, vo Spoj. štátoch 24, Mi-

nisterrezident na Čiernej hore 15. a vyslanec sekretár v Egypte 5 tisíc zlatých. Najlepšie je teda platený náš veľvyslanec pri kráľovskom dvore talianskom, ktorý dostáva platu 8400 zlatých a príplatok 59.600 zl. Spolu na cieľ veľvyslanectví a vyslanectví treba je 1,157.670 zlatých a na kosuláty 854.125 zlatých.

Dobročinnosť. Juraj Kégl, veľkostatkár v stolno-belehradskej stolici a bývalý snemovný vyslanec daroval na mestskú obecnú nemocnicu v Sékešfejérvári 100.000 zlatých.

Peter Kasics zbavený pensie. Ministeriálny radca v ministerstve honvédstva Peter Kasics svojho času bol sa sprotivil discipline úradníckej a neokrúchane napadol svojho ministra v časopisoch, a keď bol na to na jedno-ročný urlaub pustený, upotrebil každú hnusnú zbraň teraz už nielen proti ministrovi Fejérvárymu ale proti celej vláde. Zadával žaloby rad radom proti všetkým ministrom po jednom a do hromady bez všetkého výsledku a keď bol znova povolaný do služby, úradníctvo ministeriumu vyrieklo, že s Kasicsom slúžiť nebude. Kasics bol znova urlaubovaný a pre svoje zachádzanie postavený pod disciplinárny súd, ktorý sa sostavil z troch vysokých úradníkov v ministerskom predsedníctve. Lenže Kasics svojím neslušným chovaním znemožnil každý úradný výkon tohoto výboru, a následkom tohoto bolo, že sám ministerský predseda vyniesol na základe zákona výrok, ktorým pozbavuje Kasicsa jeho hodnosti a do ohľadu berúc tú okolnosť, že Kasics všemožným spôsobom a opätovne narušil služebný štatút vyriekol aj to, že Kasics ztratil všetky nároky na pensiu. Výrok odôvodnený je tými neslýchanými nápadami, ktorých dopustil sa úradu a pensie pozbavený minist. radca oproti svojim predstaveným ba aj oproti celej vláde.

Pozor na deti. Sotvaže trochu primrzlo a ľad sa utvoril na kalužiach, už jedno dieťa prišlo o život. Asice pri vonkajšej vacovskej ceste v Budapešti sú väčšie jaminy so stojacou vodou, ktorá slabo zamrzla. Chlapci sa začali kĺzať a pod jedným z nich ľad sa prelomil a chlapec zmizol pod ním. Pokým ľudia pribehli na pomoc, bol už mrtvý.

Prešibaný podvodník. Na jednej stanici vo Svajciarsku blízko hranice francúzskej jeden šibal previedol zriedkavý podvod. Na stanici totiž čakala na vlak jachajúci do Francúzska jedna svetochýrna francúzska speváčka Judic, keď zrazu pristúpil k nej jeden slušne odený pán a so slovami svojej úcty naproti speváčke podal jej utešený košík kvetín. Speváčka sa za toto prekvapenie pekne poďakovala. Na tom vlaku, s ktorým odcestovala speváčka, odcestoval aj ten pán a keď v Paríži vysadla, zase ju ten pán oslovil, že jej prinesie čerstvejšie kvety do toho košíka. Speváčka prekvapená toľkou zdvorilosťou neodporovala a neznámy pán o krátky čas zase priniesol kôš s čerstvým voňavým kvetím. Speváčka ale spozorovala, že kvetinový kôš je o mnoho ľahší ako bol prvý a cudzinec to na nej pobaďajúc, riekol: Tomu sa neďívte, vysokoctená umelkyňa, však v koši pod prvými kvetinami bolo skrytých 80 zlatých genfských hodiniiek, ktoré som takto prešantročil cez hranicu, aby nemusel za ne odplácať! Prijmite za vašu nevedomú pomoc moju najúprimnejšiu vďaku! A keď toto povedal, zmizol medzi ľudom.

Najdlhší tunel. Najdlhším tunelom v Europe bude ten, ktorý teraz stavajú popod vrch Simplon, lebo prevyšovať bude i 13 kilometrov dlhý jask Mont-Cenis, ba aj 15 kilometrový svätogothardský tunell. Popod vrch Simplon vrtaný tunel bude totiž 20 kilometrov dlhý. Stavba tunelu bude stáť 60 millionov frankov.

Strašná bieda vystahovalcov v Amerike. My sme už neraz upozornili našich čitateľov na tú strašnú biedu, ktorej sú vystavení vystahovalci v Amerike. Ustavične napomínáme, že v Amerike práce niet, a keď aj vystahovalec si najde nejakú, tak musí ťažšie pracovať ako indickí murári, zvykli horúčosti, lebo inak ak nepracuje viac ako títo, pošlú vystahovalcov preč. O týchto zlých jomeroch pre vystahovalcov v Amerike píše na základe slov navrátiť sa vystahovalcov časopis „Galičanin“, vychádzajúci v Lembergu, nasledovne: To je už každodennou udalosťou v Haliči, že odtiaľ vystahovavší sa ľudia vracajú sa nazpät' do Brazílie do svojej vlasti. Tieto dni dorazila do Tarnopolu veľká tlupa haličských vystahovalcov, ktorí predajúc v minulý rok svoje domčeky, role, vybrali sa „šťastie probovať“ do Bazílie, do tohoto „zasľúbeného raja“ ako si ľahkoverný a nesvedomitými agentami zväbený ľud Brazíliu predstavoval. Teraz ich postrkom dovezli z Viedne, lebo na dlhej ceste minuly sa im už všetky peniaze. Vystahovalci zaklinajú tú hodinu, v ktorú dali sa zväbiť a zanechali svoju rodnú zem. Rozprávajú, že v Brazílii není žiadneho výrobku. Zem je zlá, horúcim slnkom spálená a keď sa aj niečo urodí, to znivočia rozliční chrobáci, ktorí na státisíce zaplavily brazílskú pôdu. Hmyz je v Brazílii veľmi nebezpečný. Vryje sa do ľudského tela a len tak sa môže človek od istej smrti oslobodiť, keď si aj kus tela vyreže so zarytým hmyzom. Vystahovalci smutne dokladajú, že tí, ktorí hľadali svoje šťastie v novom svete, zaplnili už tri hrobitovy, lebo smrteľnosť je tam veľká následkom nezdravého podnebia. No nielen choroby, nebezpečné podnebie morí vystahovalcov ale i hlad, a už premnohí tak zahynuli. Úžasnú pomery tieto tým viac obťažujú vystahovavší sa ľud náš, že v Brazílii není v bezpečnosti ani majetok a ani ľudský život. Vraždy, povstania, rôznice a iné ľudské životy a majetky ničia [prevraty sú na dennom poriadku. — Táto zpráva Galičanina nech posluži i našim krajanom a rodákom ku výstrahe!

Záhadný prípad. V Temešváre manželka direktora rumunskej sporiteľne Suciua trpí na ťažkomyselnosť a ponevác v jej chorobnom stave si namyslela, že ju chcú otráviť, zaopatřila si rôzne protijedy. Teraz jej manžel neočakávane zomrel a ponevác vzniklo podozrenie, že snáď jeho manželka v návale choromyselnosti ho otráвила, sekciovali jeho mrtvolu. Výsledok lekárskeho zkúmania zistil, že príčinou smrti bolo zapálenie pľúc a žalúdočkový katarrh, vnútorné čiastky ale predsa poslali do kraj. chemického ústavu, aby sa objavilo, či rodina oprávnene upodozrieva choromyselnú manželku nešťastného Suciua.

Žil na povale. V Budapešti na povale jedného domu chytili jedného 18-ročného slohiarskeho učňa Jána Baglaša z Földváru, ktorý už od mesiaca žil ukrytý na povale a živil sa tým, čo si kvartírnici tam uložili. Od mesiaca júla nemal žiadneho zamestnania a hlad prinútil ho kraďnúť. Okolo prvého októbra vkradnul sa na povalu a tam skrytý živil sa za jeden celý mesiac. Raz sa stalo že za päť dní a päť nocí prinútený bol o hlade a smáde čupeť na povale. Šuhajca odviezli na políciu.

Otrávena rieka. Rieka Kőrös, ktorá obyvateľstvu mnohých obcí v nedostatku studien slúži za pitnú vodu, počnúc od Mező-Telegdu po obec Fugyi je nakazená vývarkami mező-telegskej fabriky na asfalt a smolu, ktoré tečú do Kőrösu, a to v takej zásobe, že aj štrk a kamenie rieky je pokryté tmavočervenou špinou. V tej časti rieky vydochly už všetky ryby. Predstavenstvá patričných obcí už porobili potrebné kroky, aby nebezpečenstvo bolo odstránené.

Odsúdený husársky kapitán. Asi pred mesiacom bol jeden husár 1. husárskeho pluku ušiel od svojej v Jászberényi ležiacej švadróny. Chytili ho a pri zavedenom vyšetrovaní udal, že prísnosť a zlé zachádzanie jeho kapitána Zoltána Pércyho prinútilo ho k desertovaniu. Husára pre desertovanie posadili do chládku a proti kapitánovi Pércymu zaviedla vojanská vrehnosť vyšetrovanie, pri ktorom zistilo sa, že Pércy skutočne zle nakladal so svojimi ľuďmi. Následkom toho vojanský súd odsúdil neľudského kapitána na dva mesiace do väzenia a potom ho preložila.

Ženské lodnými kapitánmi. Ženské v novej dobe ustavične vo väčšom počte vrhajú sa na tie dráhy života, ktoré si pred tým výlučne len mužskí volili a mohli voliť. Dnes sú už ženské lekármi, advokátmi, profesormi, apatekármi atď. a teraz, ako z Londýna píš, jedna ženská volila si dráhu lodného kapitána. Asice v anglickom námorníckom ústave so skvelým výsledkom složila jedna dáma, slečna Ernestína Brunekel zkúšku lodného kapitána, tak, že samostatne bude môcť viesť lode na širem mori. Je otázkou, ako ju budú poslúchať matrózi lode, oproti ktorým kapitáni lodí neraz musia upotrebiť aj revolver, aby ich prinútili k poslušnosti. V Anglii už viac ženských pripravuje sa na ťažkú námornícku dráhu.

Veľké nešťastie v hlavnom meste. Večer dňa 20. t. m. na Sorokšárskej ceste srazil sa jeden elektrický vozeň s jedným železničným nákladným vaggónom, ktorý práve vtedy tšil cez cestu do blízkeho parného mlyna. Srážka bola tak prudká, že z 20 cestovateľov 17 ľudí viac-menej ranilo. Štyria cestovatelia a vodič sú nebezpečne ranení. Ranených odviezli do nemocnice. Policia zaviedla vyšetrovanie aby vypátrala, kto je zodpovedným za nešťastie.

Nešťastie vo zverinci. V jednom zverinci Brüsseli v Belgicku, keď jedna krotiteľka vstúpila do kľietky ku levom, aby sa produkovala s nimi pred shromaždenými divákmi, jedna levica vrhla sa na ňu a strašne ju pohrýzla. Zaiste by ju bola cele roztrhala, keby levicu v tom neboli prekazili sluhovia so žeravými železnými paličami. Rozdráženú bestiu zahnali do jedného kúta a potom nešťastnicu vytiahli. Nešťastná ženská utrpela hrozné rany. Zaviezli ju do nemocnice, lekári však hovoria, že rany sú smrteľné. Krotiteľka so svojimi levami vyrobila si vraj veľký majetok, tak že ju držia za millionárku.

Metrická miera v Anglicku. Známo je, že metrickú mieru zákonom zaviedli vo všetkých vzdelaných štátoch, len v Anglicku nie, lebo sa jej tam z národných obľadov dlho zopierali. Teraz z Londýna oznamujú, že metrickú mieru zavedú konečne aj v Anglicku; vedľa nej však doterajšia anglická miera aj ďalej podrží svoju platnosť.

Arsenik v haluškách. Vdova po Imrichovi Bérešovi v Budapešti tieto dni navarila halušiek na večeru a potom si na nich počutnávala aj so svojím zaťom Belom Brandlom, pekárskym tovaryšom. Keď bola mysa už prázdna, došla domov aj jej dcéra a tak sa tejto neušlo z večery. O pol hodinu popadly Bérešová a Brandla veľké krče. Brandlová bežala hneď pre lekára, tento aj prišiel a presvedčil sa že sa oba otrávil arsenikom. Dal im užiť protijed, čo ale nič neosožilo. Bérešová zomrela večer a Brandl zomrel v nemocnici, kam ho odviezli dobr. ochranci. Policia zaviedla hneď vyšetrovanie, behom ktorého vysvitlo, že Bérešová v kuchynskej skrini držala arsenikum proti potkanom a ponevác bola krátkozraká raz miesto do múky začrela do arsenikuma, ktoré je tiež biele.

Obrovská ryba. Srbskí rybári pri Kladove nedávno chytili z Dunaja rybu zvláštnej veľkosti. Je to obrovská viza, jej váha obnáša 197 kilogrammov. Ryba mala v sebe 27 kg. ikier, veľkých ako brach. Rybu odpredali do Budapešti za 400 zlatých.

Potrestané knieža. Anglická kráľovná nemohla v celom jej živote dym z cigár snieť. Jej nebohý manžel Albert nikdy nesmel v jej prítomnosti fajčiť, ba ani v kaštieli nie, lebo kráľovná Viktoria, ktorá má výborný čuch, bola by cigarový dym hneď zbadala, a prísne by ho bola tiahala na otázku. Raz sa ale ktosi predsa opovážil v kaštieli fajčiť. Viktoria kráľovná navrátila sa domov z prechádzky a hneď zbadala v jej komnátach, slabý dym, vlastne vôňu dohánu. Bol to dym tak slabý že to nebola ani vôňa. viac bola to len myšlienka. Ale kráľovná sa už i nad týmto veľmi rozhnevala. Hneď zaviedla vyšetovanie, na základe ktorého sa dokázalo, že vinnikom bol vtedy ešte maloletý walesský knieža, jej najstarší syn a terajší dedič trónu. Knieža trojakú vinu spáchal: bol maloletý, prestúpil kráľovský zákaz, ktorý vydala ženská a fajčil v kaštieli. Z tej príčiny prísna Viktoria potrestala malého princa tak, že sa za mesiace nesmel pohnúť von z chyže.

Aluminiové ucho. Veľký je počet ľudí so sklennými očami, kaučukovými nohami, kostenými zubami atď. Rad podobných rozmnožil sa človekom s aluminiumovým uchom. Je 63-ročný a bol v apríli dopravený do birminghamskej nemocnice, pretože mu bolo porušené ľavé ucho jakýmsi otvorom. Lekár chorobnú časť ucha mu odrezal a dľa voskového otisku zdravého ucha pravého zhotovené mu bolo z alumina a kaučuku nové ucho, ktorému bola dodaná farva pleti. Za spojitko slúžil tmel rozpustený v čistom liehu. Človek ten slyší teraz na obe uši ako prv a treba mu z opatrnosti v noci len líhať na pravej strane, aby si nové ucho neodlomil. Rozdiel medzi prirodzeným a umelým uchom nedá sa pozorovať.

KU OBRÁZKU.

List starej mame.

Deň menín starej mamičky sa rýchle približuje a jej verné vnúcatá plné radosti chystajú sa pozdraviť svoju milovanú starú mamičku. Keby bývala u ich rodičov, pozdravily by ju pekným veršikom, v ktorom by vyslovily starej mamičke svoju nekonečnú radosť, že ju Všemohúci udržal pri živote a vrelú túžbu, aby jej Boh poprial ešte dlhého zdravia, nasledujúcimi slovami:

Stará naša mamička
Ďakujeme Bohu,
Že ta nám zachoval
Až po dnešnú dobu.

Daj ti Bože ešte,
Dlhé roky zdravia,
By si sa dožila,
Z vnúcat potesenia.

Lež drabá stará mamička býva v druhej stolici a jej vnúcatká zavinsujú jej k meninám v liste. Najstaršia Anička už napísala vinš, lež na tom neni dosť. I malá Julka a Jožko i Števo chcú tiež dokázať svoju nekonečnú lásku ku starej matery a prosia Aničku, aby im dala pero do ruky, aby v liste aspoň čiaračku mohli urobiť. A Anička je ochotná. Vedie ručičku malej Julky a podpis listu bude hneď hotový. Figliar Jožko sa usmieva že to Julke ťažko ide. No áno, on si myslí, že to jemu ľahšie pôjde. Počkaj Jožko, počkaj, veď teba zase vysmeje Julka. — Jakú radosť bude mať z listu stará mamička, ktože by to vedel perom opísať? Slza radosti v oku starenky a hlboký vzdych k Bohu za blaho vnúcat spojí ju v duchu s jej milovanými vnúcatkami.

K OBVESELENIU.

Opatrný mladoženich.

Otec: Moja dcéra teraz len výbavu dostane, veno môže dostať len po mojej smrti.

Nádejný zať (lekár): Prv než by som sa osvedčil, dovoľte pane, aby som najprv prezkúmal váš zdravotný stav.

*

Dedičania v hlavnom meste.

Mišo Lepenica: V tejto Pešti len furt tie domy rúcajú. Celé ulice sa premenia.

Ondrej Kožuch: To ja. Ozaj, ani neviem pochopiť, jako tí veľkomeštania len trafia domov, keď sa tak niekedy podgurážia!

*

Uspokojenie.

Správca žalarov (k zbojníkovi): Lekári osvedčili sa, že váš rozum je úplne zdravý. Ponevác prezkúmanie vášho zdravotného stavu tak prajne vypadlo, nuž vás akiste obesia.

*

Príčina.

Matka: A kedy bude už to vaše ochotnícke predstavenie?

Syn: Na druhý týždeň, mamička.

Matka: Nuž len keby čím skôr bolo po tom, lebo odkedy chodíš na povalu rečniť, odtedy nám ani zpolovice toľko nenesú sliepky, ako predtým!

Budapešťianska bursa s úradným značením cien dňa 26. novembra.

Obilie	Jakosť dia hekt.	Za 100 kilogr.		Cenné papiere	Peniaze	Tovar	Cenné papiere	Peniaze	Tovar
		od	do						
Pšenica banátska	77-81	—	—	Štátny dlh.					
" pešťianska	77-81	12.20	13.50	Uhorská zlatá renta 4%	122.10	122.60	Prvá uhor. poisť. spol.	4100.—	4150.—
" stolnobebrádska	77-81	12.95	13.35	" korunová renta 4% ..	99.90	100.40	Pešť. uh. kupec. b.	1440.—	1445.—
Raž (žitó)	70-72	8.53	8.65	Uhorské regálové úpisy 4 1/2% ..	101.25	102.00	Pešť. prvá vlast. sporiteľňa ..	8370.—	8400.—
Jačmeň na krm	60-62	5.80	6.15	" premiové úpisy	155.00	156.00	Šalgó-tarjánska baňa na uhlie	604.—	607.00
" na pátku	62-64	6.30	7.00	Uhorská tiskovo-segedínska po-			Záložné listy.		
" na várku	64-66	7.50	9.00	zička 4%	139.00	140.00	Uhorského pozem. úverkového		
Ovos	39-41	6.40	6.70	Uhorská žel. požička 4 1/2% v zl.	122.50	123.50	ústavu 4%	99.00	100.00
Kukurica	73	4.60	4.75	" vyvážkové úpisy 4% ..	101.00	102.00	Uhorského úver. záložného ús-		
Proso	—	5.00	5.10	Spoločná požička v bež. penia-	101.50	102.00	tavú 4 1/2%	100.00	101.00
Repica	—	11.70	12.50	zoch 4 1/2%			Uh. úver. ústavu s prémieou 4%	122.00	123.00
Dateľinové semä, luc.	—	48.—	52.—	Žreby.			Peniaze.		
" červené	—	28.—	31.—	Spolku "Jó sziv"	3.50	3.80	Cisársky dukát	5.66	5.70
Svínská masť pešťianska	—	58.00	58.50	Uhorského "Červeného križa" ..	8.00	8.50	Dvadsať-frankovník	9.51	9.54
" vidiecka	—	55.00	56.50	Rakúskeho "	19.20	19.70	Nemecká ríšska marka	58.80	59.00
				Bazilika	6.30	6.80	Striebro	—	—

Kníhtlačiareň Viktora Hornyánszkeho v Budapešti.